

5.4. Շրջակա բնական միջավայրի 2015 թվականի օգոստոս ամսվա աղտոտվածության մշտադիտարկում

5.4.1. Բնակավայրերի օդի որակի մշտադիտարկում: Ըստ ՀՀ բնապահպանության նախարարության տեղեկատվության, օգոստոս ամսին ՀՀ բնակավայրերի օդի որակի ակտիվ նմուշառմամբ մշտադիտարկման միջոցառումներ են իրականացվել 16 դիտակայաններում: Մթնոլորտն աղտոտող նյութերի պարունակությունները որոշելու համար շուրջօրյա ակտիվ նմուշառման միջոցով վերցվել է օդի 1 328 փորձանմուշ: Պասիվ նմուշառման 214 դիտակետից վերցվել է օդի 1 811 փորձանմուշ: Մշտադիտարկման արդյունքներն ըստ բնակավայրերի, նմուշառման, դիտարկման տեսակների և վերահսկվող նյութերի ունեցել են հետևյալ պատկերը.

Բնակավայրերի մթնոլորտային օդի որակի ցուցանիշները շուրջօրյա ակտիվ նմուշառմամբ, 2015թ.օգոստոս

	Դիտակայանների քանակը, միավոր	Վերահսկվող նյութերը	Փորձանմուշների քանակը, միավոր	Գերազանցումը ՍԹԿ-ից
ք.Երևան	7	փոշի, ծծմբի երկօքսիդ, ազոտի երկօքսիդ, գետնամերձ օզոն	715	ՀՀ նորմաների սահմաններում
ք.Գյումրի	1	փոշի	26	1.8 անգամ
ք.Վանաձոր	3	ծծմբի երկօքսիդ, ազոտի երկօքսիդ, փոշի	279	ՀՀ նորմաների սահմաններում
ք.Ալավերդի	3	ծծմբի երկօքսիդ, ազոտի երկօքսիդ, փոշի	186	ՀՀ նորմաների սահմաններում
ք.Հրազդան	1	ծծմբի երկօքսիդ, ազոտի երկօքսիդ, ցեմենտի փոշի	91	ՀՀ նորմաների սահմաններում
ք.Արարատ	1	ցեմենտի փոշի	31	ՀՀ նորմայի սահմաններում
ք.Ծաղկաձոր	1	փոշի, ծծմբի երկօքսիդ, ազոտի երկօքսիդ	92	ՀՀ նորմաների սահմաններում
գ.Ամբերդ	1	ամոնիակ	27	ՀՀ նորմայի սահմաններում
		ծծմբի երկօքսիդ, ազոտի երկօքսիդ, նիտրատ իոն	85	Արդյունքների հրապարակումը տեխնիկական պատճառներով նախատեսված է տարեկան կտրվածքով
		քլոր, նիտրատ, սուլֆատ, ամոնիում իոններ և 21 քիմիական տարրեր	27	

Բնակավայրերի մթնոլորտային օդի որակի ցուցանիշներն ավտոմատ դիտարկումների միջոցով, 2015թ. օգոստոս

	Դիտակայանների քանակը, միավոր	Վերահսկվող նյութերը	Փորձանմուշների քանակը, միավոր	Գերազանցումը ՍԹԿ-ից
ք.Երևան	5	ածխածնի մոնօքսիդ	3 336	ՀՀ նորմաների սահմաններում
		ազոտի օքսիդներ	2 223	
		ծծմբի երկօքսիդ	17 714	
ք.Ալավերդի	1	ածխածնի մոնօքսիդ	2 394	ՀՀ նորմաների սահմաններում
		ազոտի օքսիդներ	3 880	
		ծծմբի երկօքսիդ	2 229	

**Բնակավայրերի մթնոլորտային օդի որակի ցուցանիշները
պասիվ նմուշառմամբ, 2015թ. օգոստոս**

	Դիտակայանների քանակը, <i>մ/հավոր</i>	Վերահսկվող նյութերը	Փորձանմուշների քանակը, <i>մ/հավոր</i>	Գերազանցումը ՍԹԿ-ից
ք.Երևան	45	ծծմբի երկօքսիդ ազոտի երկօքսիդ	401	ՀՀ նորմաների սահմաններում 1.3 անգամ
ք.Գյումրի	24	ծծմբի երկօքսիդ ազոտի երկօքսիդ	238	ՀՀ նորմայի սահմաններում 1.5 անգամ
ք.Վանաձոր	24	ծծմբի երկօքսիդ ազոտի երկօքսիդ	238	ՀՀ նորմայի սահմաններում 1.8 անգամ
ք.Ալավերդի	38	ծծմբի երկօքսիդ ազոտի երկօքսիդ	374	ՀՀ նորմայի սահմաններում
ք.Հրազդան	17	ծծմբի երկօքսիդ ազոտի երկօքսիդ	166	ՀՀ նորմաների սահմաններում
ք.Արարատ	12	ծծմբի երկօքսիդ ազոտի երկօքսիդ	120	ՀՀ նորմաների սահմաններում
ք.Կապան	11	ծծմբի երկօքսիդ ազոտի երկօքսիդ	44	ՀՀ նորմաների սահմաններում
ք.Քաջարան	15	ծծմբի երկօքսիդ ազոտի երկօքսիդ	58	ՀՀ նորմաների սահմաններում
ք.Չարենցավան	10	ծծմբի երկօքսիդ ազոտի երկօքսիդ	96	ՀՀ նորմաների սահմաններում
ք.Սարտունի	10	ծծմբի երկօքսիդ ազոտի երկօքսիդ	40	ՀՀ նորմաների սահմաններում
գ.Սյունիք	9	ծծմբի երկօքսիդ ազոտի երկօքսիդ	36	ՀՀ նորմաների սահմաններում
ք.Ծաղկաձոր	14	ծծմբի երկօքսիդ ազոտի երկօքսիդ	140	ՀՀ նորմաների սահմաններում

**Ծաղկաձոր քաղաքի տեղումներում (անձրև) վերահսկվող որոշ նյութերի
պարունակությունն ըստ դիտարկման օրերի, 2015թ. օգոստոս**

մգ/դմ³

Ցուցանիշներ	Նմուշառման ամսաթիվը						
	7-8	8-9	24-25	25-26	26-27	29-30	31
Զրաձնային ցուցիչ (рН)	7.36	7.46	6.79	6.77	6.46	7.25	7.04
Տեսակարար էլեկտրահաղորդականություն (μՍիմ/սմ)	139.8	56.7	35.4	22.9	11.2	35.3	39.7
Սուլֆատ իոն	2.04	2.14	1.70	1.09	0.49	0.57	1.85
Քլորիդ իոն	3.18	1.20	0.75	0.53	0.25	0.32	0.47
Նիտրատ իոն	1.82	2.00	2.41	1.61	0.44	0.80	2.33
Ֆտորիդ իոն	0.06	0.11	0.01	0.06	0.01	0.02	0.04
Ամոնիում իոն	3.50	1.59	1.69	1.25	0.59	1.23	1.10

**Ամբերդ գյուղի կայանի հարակից տարածքի տեղումներում (անձրև) վերահսկվող որոշ
նյութերի պարունակությունն ըստ դիտարկման օրերի, 2015թ. օգոստոս**

մգ/դմ³

Ցուցանիշներ	Նմուշառման ամսաթիվը					
	24-25	25-26	27	28	30	31
Զրաձնային ցուցիչ (рН)	6.37	7.15	7.25	6.62	6.68	7.51
Տեսակարար էլեկտրահաղորդականություն (μՍիմ/սմ)	10.2	24.0	35.1	16.0	16.4	62.0
Սուլֆատ իոն	0.57	0.40	0.93	1.07	1.02	1.59
Քլորիդ իոն	0.32	0.24	0.72	0.21	0.35	0.69
Նիտրատ իոն	0.48	0.27	0.78	1.36	1.31	1.53
Ֆտորիդ իոն	0.12	0.03	0.06	0.01	0.03	0.18
Ամոնիում իոն	0.13	0.23	0.58	0.67	0.62	0.39

5.4.2. Մակերևութային ջրերի որակի մշտադիտարկում: Օգոստոսին մակերևութային ջրերի նմուշառ կատարվել է հանրապետության 41 գետերի, Արփա-Սևան ջրատարի, Արփիլճի, Ախուրյանի, Ապարանի, Կեչուտի ջրամբարների և Երևանյան լճի 100 դիտակետերում: Վերցված 100 փորձանմուշներում որոշվել է 40-ական ցուցանիշ:

ՀՀ գետավազանային ջրերի քիմիական կարգավիճակի ըստ վերահսկվող նյութերի, 2015թ. օգոստոս

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Գետավազան	Ջրային օբյեկտ	Դիտակետի համարը	Դիտակետի տեղադրությունը	Քիմիական կարգավիճակի դասը		Վերահսկվող նյութը
					ըստ ցուցանիշի	ընդհանրական	
Հյուսիսային ջրավազանային կառավարման տարածք	Դեբեդ գետի ավազան	Փամբակ	2	ք.Սպիտակից 0.5 կմ ներքև	2	2	-
			3	ք.Վանաձորից 0.6 կմ վերև	2	2	-
			4	ք.Վանաձորից 4.5 կմ ներքև	3	5	Ֆոսֆատ իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր
					4		
		5			Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն		
		Դեբեդ	5	Մարցիգետի թափման կետից 0.5 կմ ներքև	3	3	Նիտրիտ իոն
			6	ք.Այրումից 0.5 կմ վերև	2	2	-
			7	ՀՀ պետական սահմանի մոտ	2	2	-
		Չորագետ	8	ք.Ստեփանավանից 0.5 կմ վերև	2	2	-
			10	Գետաբերան	2	2	-
			Տաշիր	11	Միխայելովկա գյուղից 0.5 կմ վերև	4	4
		12		Սարատովկա գյուղից 0.5 կմ ներքև	4	4	ԹՔՊ
		Մարցիգետ	13	Գետաբերան	4	4	ԹՔՊ
		Ախթալա	14	Գետաբերան	3	5	Ամոնիում իոն, պղինձ, սոլիբիում
	4				Մոլիբդեն		
	5				Ցինկ, կադմիում, մանգան, սուլֆատ իոն, կախյալ մասնիկներ		
	Գարգառ	210	Ակունք	2	2	-	
		342	Գետաբերան	3	3	ԹՔՊ	
		343	Գետաբերան	5	5	Մոլիբդեն	
	Աղստև գետի ավազան	Աղստև	15	ք.Դիլիջանից 1.2 կմ վերև	2	2	-
16			ք.Դիլիջանից 0.5 կմ ներքև	3	3	ԹՔՊ, նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն	
17			ք.Իջևանից 1 կմ վերև	3	3	ԹՔՊ, ֆոսֆատ իոն	
18			ՀՀ պետական սահմանի մոտ	3	3	ԹՔՊ, նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն	
Գետիկ		19	ք.Ճամբարակից 0.5 կմ վերև	3	3	ԹՔՊ	
		20	Գետաբերան	3	3	ԹՔՊ	
Ախուրյանի ջրավազանային կառավարման տարածք	Ախուրյան գետի ավազան	Ախուրյան	31	Ամասիա գյուղից 0.5 կմ վերև	2	2	-
			32	Ամասիա գյուղից 1 կմ ներքև	3	3	ԹՔՊ, ֆոսֆատ իոն
			33	ք.Գյումրիից 0.8 կմ վերև	2	2	-
		34	ք.Գյումրիից 5 կմ ներքև	3	4	Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն	
				4		Նիտրիտ իոն	
		35	Երվանդաշատ գյուղից 0.5 կմ ներքև	2	2	-	
	Աշոցք	36	Արտաշեն գյուղից 0.5 կմ վերև	1	1	-	
		37	Գետաբերան	3	3	ԹՔՊ, արսեն	
Կարկաչուն	38	Գետաբերան	3	4	ԹՔՊ, ամոնիում իոն		
			4		Նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն		

5.ՍՈՑԻԱԼ-ԺՈՂՈՎՐԴԱԳՐԱԿԱՆ ՀԱՏՎԱԾ

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Գետավազան	Ջրային օբյեկտ	Դիտակետի համարը	Դիտակետի տեղադրությունը	Քիմիական կարգավիճակի դասը		Վերահսկվող նյութը	
					ըստ ցուցանիշի	ընդհանրական		
Ախուրյանի ջրավազանային կառավարման տարածք	Մեծամոր գետի ավազան	Մեծամոր	40	ք.Վաղարշապատից 10 կմ հարավ	3	3	ԹՔՊ	
			41	ք.Վաղարշապատից 11 կմ հարավ-արևելք	3 4	4	ԹՔՊ, ֆոսֆատ իոն Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն	
			42	Ռանչպար գյուղից 0.5 կմ ներքև	2	2	-	
Հրազդանի ջրավազանային կառավարման տարածք	Քասախ գետի ավազան	Քասախ	43	ք.Ապարանից 0.5 կմ վերև	2	2	-	
			44	ք.Ապարանից 0.5 կմ ներքև	4	5	Նիտրիտ իոն, ընդհանուր անօրգանական ազոտ, ընդհանուր ֆոսֆոր	
					5		Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն	
			45	ք.Աշտարակից 1 կմ վերև	2	2	-	
			46	ք.Աշտարակից 3.5 կմ ներքև	3	3	ԹՔՊ, ֆոսֆատ իոն	
			47	Գետաբերան	3	4	Նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, ընդհանուր անօրգանական ազոտ,	
		4			Նիտրատ իոն			
		Գեղարոտ	48	Արագած գյուղից 0.5 կմ վերև	2	2	-	
		Հախվերդ	50	Փարպի գյուղից 0.5 կմ ներքև	3	4	Ֆոսֆատ իոն	
					4		ԹՔՊ	
	Հրազդան գետի ավազան (միջին ներքին հոսանք)	Հրազդան	Հրազդան	52	Քաղսի գյուղից 0.5 կմ ներքև	3	3	ԹՔՊ
				53	Արգել գյուղից 0.5 կմ ներքև	3	3	ԹՔՊ
				54	Արգնի ՀԷԿ-ից 0.5 կմ ներքև	3	3	ԹՔՊ
				55	ք.Երևանից 6 կմ ներքև, Դարբնիկ գյուղի մոտ	5	5	Լուծված թթվածին, ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, ընդհանուր անօրգանական ազոտ, ընդհանուր ֆոսֆոր
		56	Գետաբերան	3	5	ԹՔՊ		
				5		Լուծված թթվածին, ԹՎՊ, ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, ընդհանուր անօրգանական ազոտ, ընդհանուր ֆոսֆոր		
		225	Գեղանիստ գյուղի մոտ	3	5	ԹՎՊ, ընդհանուր անօրգանական ազոտ		
				4		Ընդհանուր ֆոսֆոր		
	59	Գետաբերան	4	4	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր			
	Մարմարիկ գետի ավազան	Մարմարիկ	57	Հանքավան գյուղից 0.5 կմ վերև	2	2	-	
58			Գետաբերան	2	2	-		
Տանձաղբյուր գետի ավազան	Տանձաղբյուր	311	ք.Ծաղկաձորից վերև	2	2	-		
		312	ք.Ծաղկաձորից ներքև	4 5	5	Ընդհանուր անօրգանական ազոտ, ընդհանուր ֆոսֆոր Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն		
Սևանի ջրավազանային կառավարման տարածք	Ձկնագետ գետի ավազան	Ձկնագետ	60	Մեմլոնովկա գյուղից 0.5 կմ վերև	2	2	-	
			61	Գետաբերան	2	2	-	

5.ՍՈՑԻԱԼ-ԺՈՂՈՎՐԴԱԳՐԱԿԱՆ ՀՏԱՎԱԾ

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Գետավազան	Ջրային օբյեկտ	Դիտակետի համարը	Դիտակետի տեղադրությունը	Քիմիական կարգավիճակի դասը		Վերահսկվող նյութը
					ըստ ցուցանիշի	ընդհանրական	
Սևանի ջրավազանային կառավարման տարածք	Մասրիկ գետի ավազան	Մասրիկ	62	Վերին Շորժա գյուղից 0.5 կմ վերև	2	2	-
			63	Գետաբերան	3	4	Ֆոսֆատ իոն Նիտրիտ իոն
	Սոթք գետի ավազան	Սոթք	64	Հանքավայրից 0.5 կմ վերև	2	2	-
			65	Գետաբերան	2	2	-
	Վարդենիսի լեռներից սկսվող գետեր	Կարճաղբյուր	66	Աղբյուրաձոր գյուղից 0.5 կմ վերև	2	2	-
			67	Գետաբերան	2	2	-
		Մարտունի	69	Վարդենիկ գյուղից 0.5 կմ վերև	2	2	-
			71	Գեղիովիտ գյուղից 0.5 կմ վերև	2	2	-
			72	Գետաբերան	3	4	Ամոնիում իոն, Ֆոսֆատ իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր Նիտրիտ իոն
			74	Լեռնակերտ գյուղից 0.5 կմ վերև	3	3	ԹՔՊ
	Գեղամա լեռներից սկսվող գետեր	Արգիճի	74	Գետաբերան	2	2	-
			75	Գետաբերան	2	2	-
			76	Գետաբերան	3	3	ԹՔՊ
			78	Գետաբերան	3	3	ԹՔՊ, ֆոսֆատ իոն
Արարատյան ջրավազանային կառավարման տարածք	Վեղի գետի ավազան	Վեղի	80	Ուրցաձոր գյուղից 0.5 կմ վերև	2	2	-
	Արփա գետի ավազան	Արփա	83	ք. Ջերմուկից 0.5 կմ վերև	2	2	-
			84	ք. Վայքից 0.5 կմ վերև	2	2	-
			85	ք. Վայքից 0.5 կմ ներքև	3	3	Նիտրիտ իոն, նիտրատ իոն
			86	ք. Եղեգնաձորից 0.5 կմ վերև	2	2	-
			87	Արենի գյուղից 0.5 կմ ներքև	2	2	-
			88	Շատին գյուղից 0.5 կմ ներքև	2	2	-
	Արփա-Սևան ջրատար	68	Ծովինար գյուղից 0.7 կմ վերև	2	2	-	
Հարավային ջրավազանային կառավարման տարածք	Մեղրի գետի ավազան	Մեղրիգետ	89	ք. Մեղրիից 0.5 կմ վերև	2	2	-
			90	Գետաբերան	3	5	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն Նիտրիտ իոն
	Ողջի գետի ավազան	Ողջի	91	ք. Քաջարանից 1.7 կմ վերև	2	2	-
			92	ք. Քաջարանից 1.8 կմ ներքև	4	5	Նիտրիտ իոն, վանադիում Մոլիբդեն
			93	ք. Կապանից 0.8 կմ վերև	4	4	Մոլիբդեն, վանադիում
			94	ք. Կապանից 6.8 կմ ներքև	3	5	Մոլիբդեն, վանադիում, երկաթ
					4		Նիտրիտ իոն, պղինձ
					5		Մանգան, կոբալտ, կախյալ մասնիկներ
	Արծվանիկ		96	Գետաբերան	4	5	Կադմիում, երկաթ Մոլիբդեն, վանադիում, ստիբիում, սուլֆատ իոն
			95				
	Գեղի գետի ավազան	Գեղի	97	Աջաբաջ գյուղից 0.5 կմ վերև	2	2	-
			98	Գետաբերան	4	4	Մոլիբդեն
	Որոտան գետի ավազան	Որոտան	99	Գորայք գյուղից 0.5 կմ վերև	2	2	-
			100	ք. Սիսիանից 1 կմ վերև	2	2	-
101			ք. Սիսիանից 2 կմ ներքև	3	3	Նիտրիտ իոն	
102			Տաթև ՀԷԿ-ից 0.5 կմ ներքև	2	2	-	
Սիսիան գետի ավազան	Սիսիան	103	Արևիս գյուղից 0.5 կմ վերև	2	2	-	
		104	Գետաբերան	3	4	Նիտրիտ իոն, վանադիում Մոլիբդեն	
Գորիս գետի ավազան	Գորիսգետ	106	ք. Գորիսից 3 կմ վերև	2	2	-	
		107	ք. Գորիսից 1.5 կմ ներքև	3	5	Ընդհանուր անօրգանական ազոտ	
				4		Ընդհանուր ֆոսֆոր	
5			Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն				

**ՀՀ ջրամբարների ջրերի քիմիական կարգավիճակն
ըստ վերահսկվող նյութերի, 2015թ. օգոստոս**

Ջրային օբյեկտ	Դիտակետի համարը	Դիտակետի տեղադրությունը	Քիմիական կարգավիճակի դասը		Վերահսկվող նյութը
			ըստ ցուցանիշի	ընդհանրական	
Արփիլճի ջրամբար	109	Ամբարտակի մոտ	2	2	-
Ախուրյանի ջրամբար	110	Ամբարտակի մոտ	3	3	Նիտրիտ իոն
Ապարանի ջրամբար	111	Ամբարտակի մոտ	2	2	-
Երևանյան լիճ	112	Ամբարտակի մոտ	3	4	Ամոնիում իոն
			4		Նիտրիտ իոն
Ագատի ջրամբար	113	Ամբարտակի մոտ	3	3	ԹՔՊ
Կեչուտի ջրամբար	114	Ամբարտակի մոտ	2	2	-

Արաքս գետի աղտոտվածության վիճակը, 2015թ. օգոստոս

Դիտակետի համարը	Դիտակետը (հատվածքը)	ՍԹԿ-ն գերազանցող միացությունների կոնցենտրացիաները								
		ԹՔՊ, մգՕ/լ	ամոնիում իոն, մգN/լ	նիտրիտ իոն, մգN/լ	պրիմ, մգ/լ	քրոմ, մգ/լ	մանգան, մգ/լ	վանադիում, մգ/լ	սպյումին, մգ/լ	սելեն, մգ/լ
25	Սուրմալու գյուղի դիմաց	-	-	-	0.0021	0.0014	0.026	0.0120	0.1653	0.0053
26	Հրազդան գետի թափման կետից վերև	-	-	0.043	0.0024	0.0062	-	0.0121	-	-
27	Հրազդան գետի թափ-ման կետից ներքև	36	0.681	0.267	0.0025	0.0055	-	0.0156	-	0.0016
29	ք.Ագարակից 2 կմ հարավ	38	-	-	0.0027	0.0048	-	0.0175	0.0845	0.0160
30	ք.Ագարակից 2.5 կմ հարավ-արևելք	38	-	-	0.004	0.0058	-	0.0177	0.0954	0.0155